



TEHETSÉGGONDOZÓ PROGRAMOK ISKOLÁN KÍVÜL ÉS BELÜL

SZIMPÓZIUM

ORSZÁGOS NEVELÉSTUDOMÁNYI KONFERENCIA
2014. NOVEMBER 7. 15:00

ELNÖK:
KÁLLAI GABRIELLA
OPPONENS:
SINGER PÉTER

SZÉCHENYI 2020



MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap



BEFEKTETÉS A JÖVŐBE



Forrás: Deborah Eyre: Room at the top borítója

Tehetséggondozás

MI A TEHETSÉG?

Mítoszok a tehetségről (Winner, idézi Vass et al. 2011; Herskovits 2005):

- a) A tehetség általában minden területre kiterjed
- b) A speciálisan tehetséges gyerekek és az általánosan tehetségesek más problémákkal néznek szembe
- c) A tehetségességhez magas intelligencia társul
- d) A tehetség utat tör magának
- e) A zsenialitás teljesen környezeti eredetű
- f) Minden gyerek tehetséges
- g) A tehetséges gyerekek kimagasló teljesítményt nyújtó felnőtté válnak...

És a tehetséges emberről:

- a) Gyenge testfelépítésű, ügyetlen, esetleg testi fogyatékos
- b) Őrült zseni, csodabogár
- c) Magányos

A tehetség fogalma

Marland-jelentés (1972, USA): azok, akikről szakemberek valamilyen kimagasló adottságot, tényleges vagy potenciális képességet állapítanak meg, amely révén rendkívüli teljesítmények megvalósítására alkalmasak

Harsányi I.: velünk született adottságokra épülő, majd gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakoztatott képesség, amely az emberi tevékenység egy bizonyos vagy több területén az átlagosat messze túlhaladó teljesítményeket tud létrehozni

Révész G.: a produktivitás a hangsúlyos – gyerekeknél csak a zenei tehetségek esetén lehet tehetségről beszélni, addig tehetségígéret

Gyarmathy É.: nagy tudású egyén, aki egy óvodás attitűdjével rendelkezik (tevékenységvágy, kérdések, naiv nyitottság a világra, erőteljes céltudatosság)

A tudomány területén

A tehetség megítélése: térbeli és időbeli kontextus, társadalom- és politikafüggő is (van Tassel-Baska); kultúrafüggő (Csíkszentmihályi)

Dichotómiák a tehetség kutatását és a tehetségek nevelését illetően:

- a) Genetikailag kódolt vagy környezeti nevelés eredménye?
- b) Intelligenciaméréssel azonosítható vagy sem?
- c) Tesztekkel (méréssel) azonosítható vagy sem?
- d) (Kora)gyermekkorban megjelenik vagy sem? Érdemes-e nagyon korán megkezdeni a fejlesztést?
- e) Az integrált vagy a szegregált nevelési forma segíti jobban a tehetség kibontakozását?

Következtetés:

A tehetségesség nem jelenthet privilégiumot az oktatásban, viszont egyénre szabott fejlesztés, differenciálás (azaz rugalmas válaszadás) szükséges

Útravaló Ösztöndíjprogram

Az Útravaló Ösztöndíjprogram programértékelése

A program:

2005-től, országos szinten működő, állami költségvetésből finanszírozott ösztöndíjprogram (2011-től: Útravaló-MACIKA)

Cél: hátrányos helyzetű tanulók esélyeinek elősegítése

Eszköz: egyéni fejlesztés (mentorálás) és anyagi ösztönzők (ösztöndíj) összekapcsolása, éves szinten: 2 milliárd Ft

A mentor is anyagi támogatásban részesül, a tanárok motiválása azon a feltételezésen alapul, hogy az iskolai sikeresség nem csupán a tanuló akaratán, szorgalmán múlik, hanem az iskolai környezet, a tanárok hozzáállása is befolyásolja az elért eredményeket (Messing-Molnár, 2008).

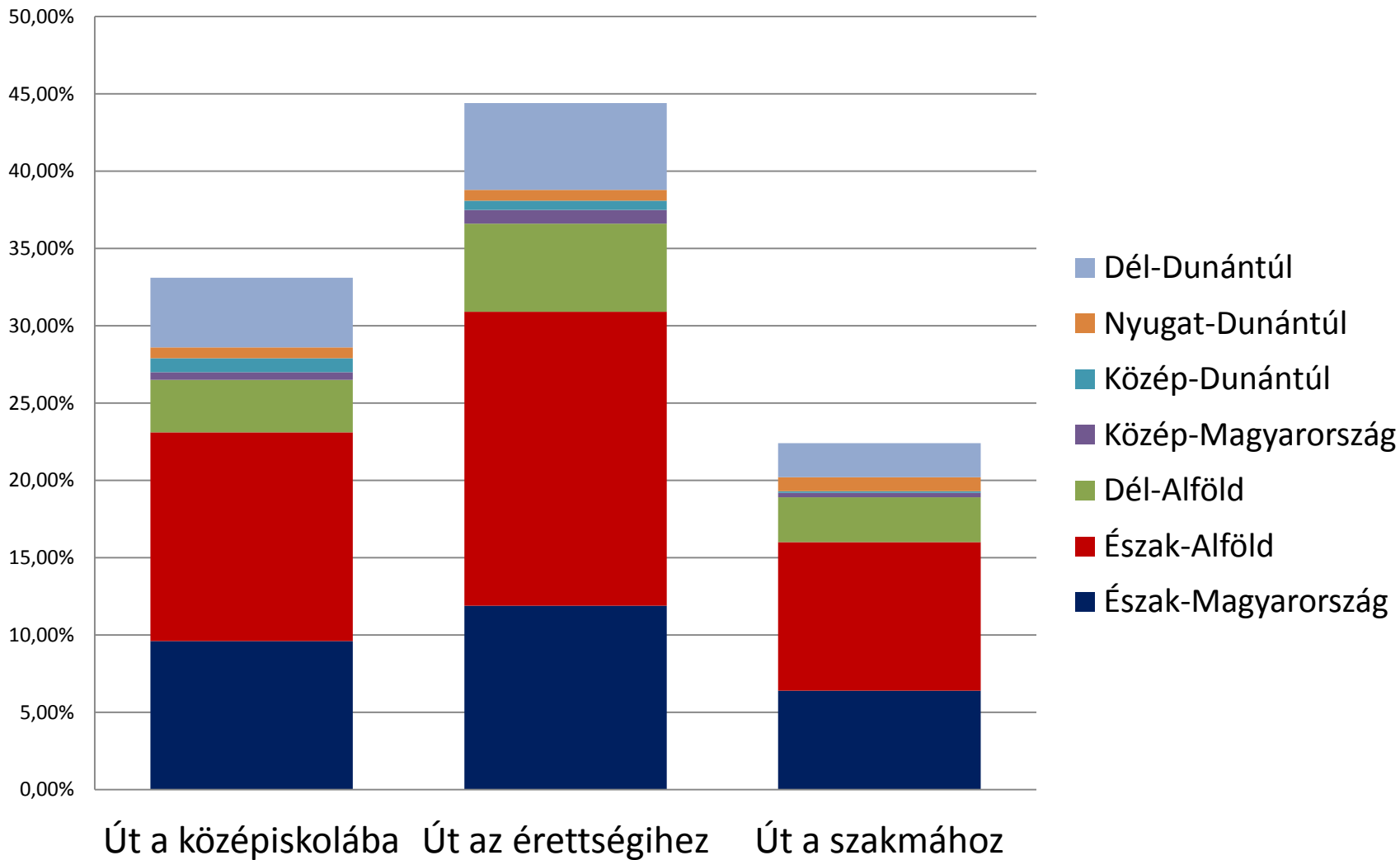
Vizsgált alprogramok:

- Út a középiskolába (7. és 8. évfolyam)
- Út az érettségihez (középiskola)
- Út a szakmához (szakképzés)

Nyertes ösztöndíjas tanulók

	2012/2013		2013/2014	
	továbbfutók	új belépők	továbbfutók	új belépők
Út a középiskolába	3476 fő	3846 fő	2621 fő	2626 fő
Út az érettségihez	4163 fő	2348 fő	3702 fő	1837 fő
Út a szakmához	1726 fő	1669 fő	1878 fő	1031 fő
összesen	9365 fő	7863 fő	8201 fő	6494 fő

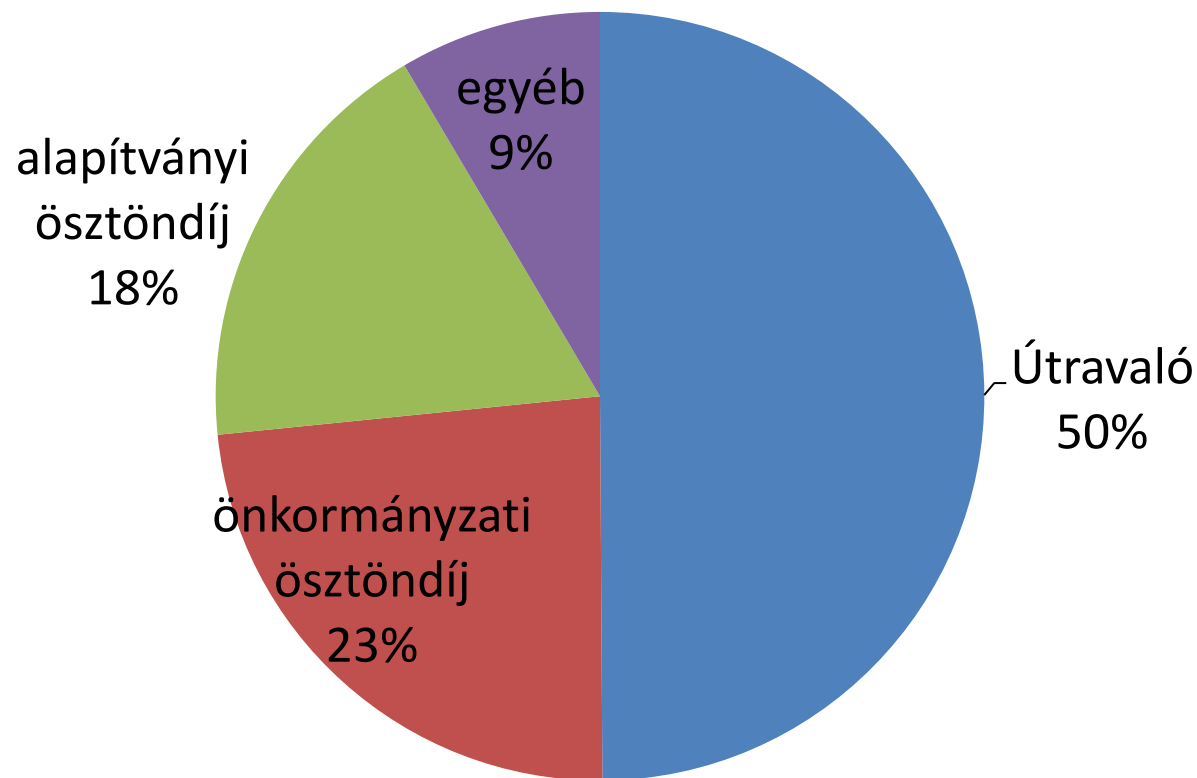
A különböző alprogramokban résztvevők aránya régiónként



8. osztályosok felmérése

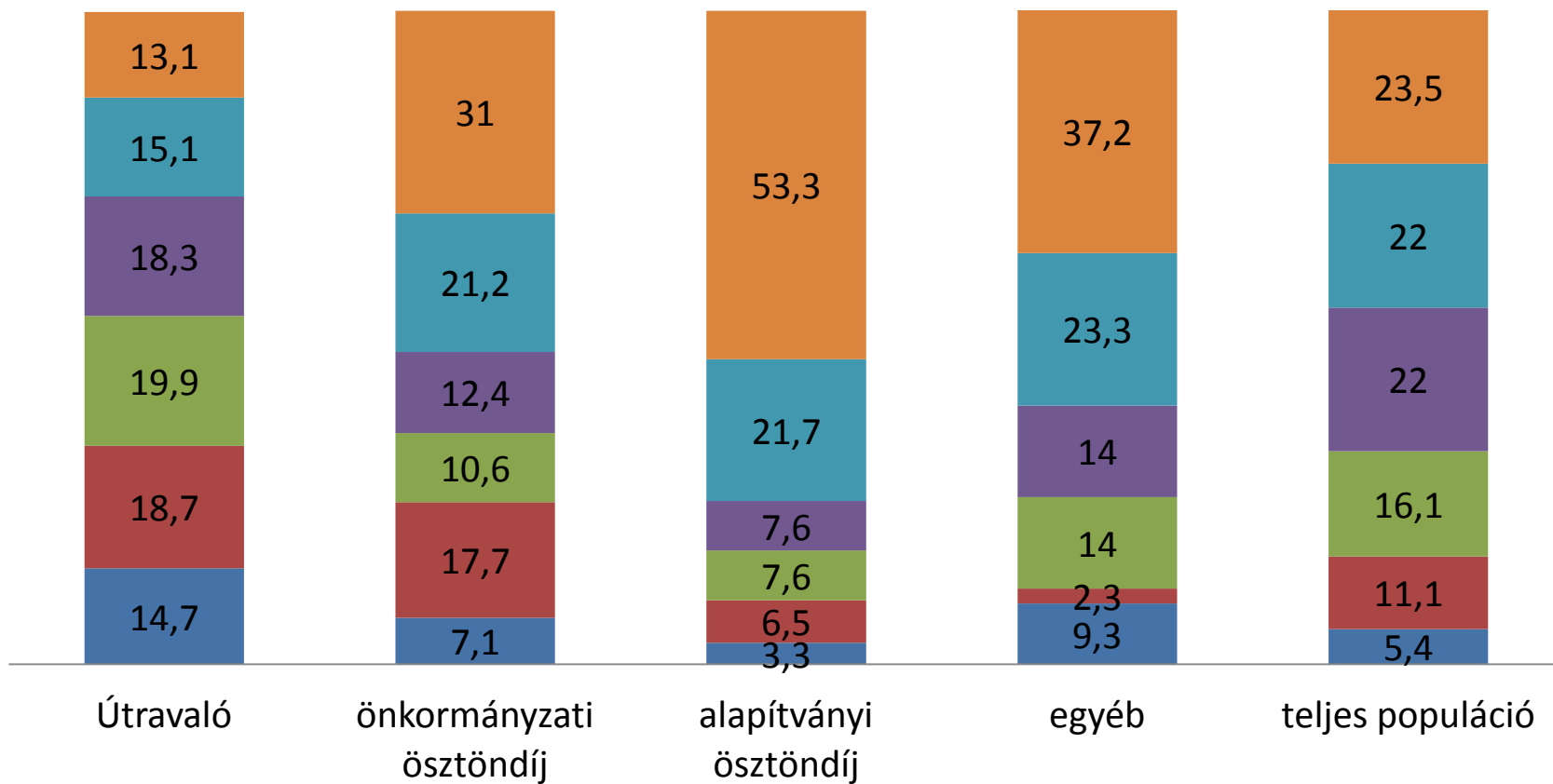
minta: 7473 fő (ebből 7,4% kapott ösztöndíjat)

8. osztályos ösztöndíjasok megoszlása



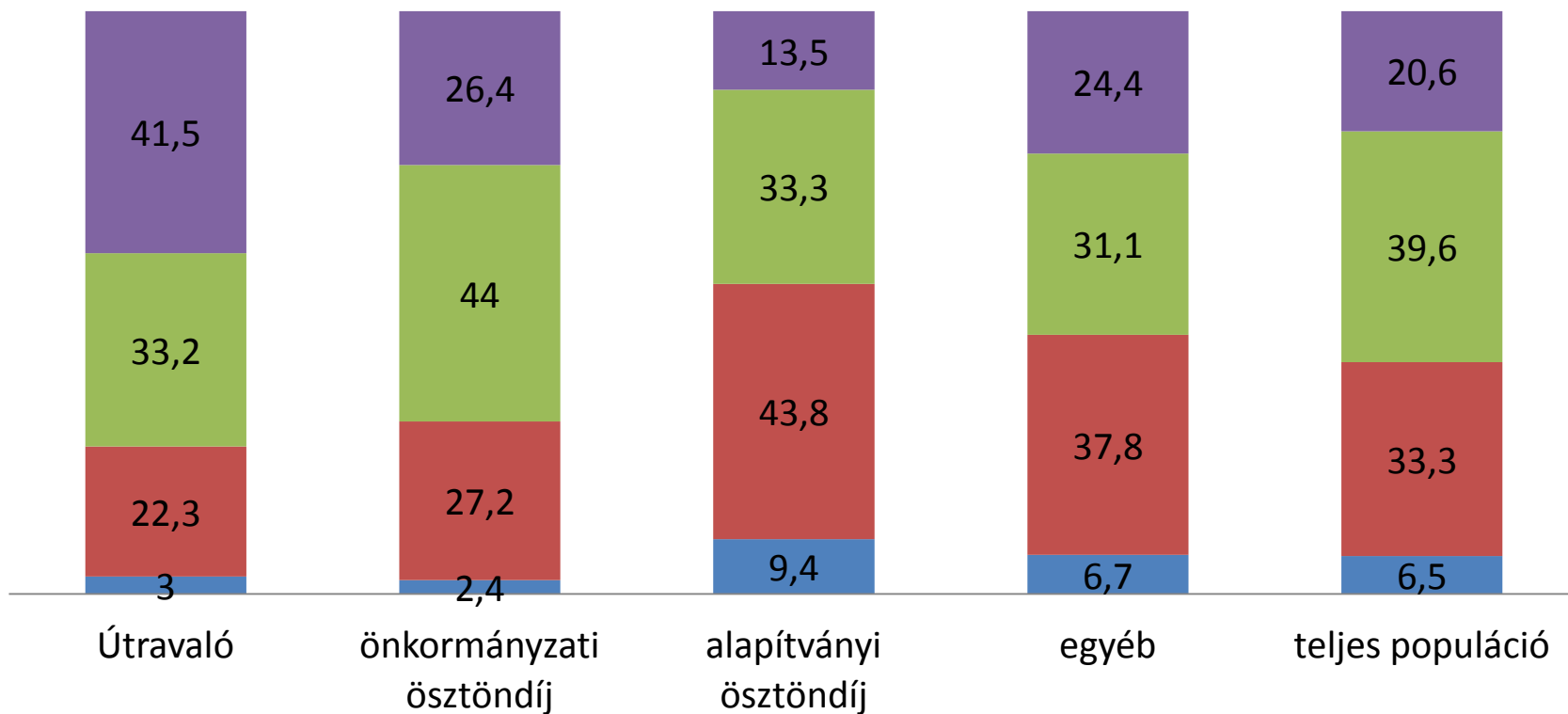
8. osztályos bizonyítvány átlaga (%)

■ 2,5-ig ■ 3-ig ■ 3,5-ig ■ 4-ig ■ 4,5-ig ■ 5-ig



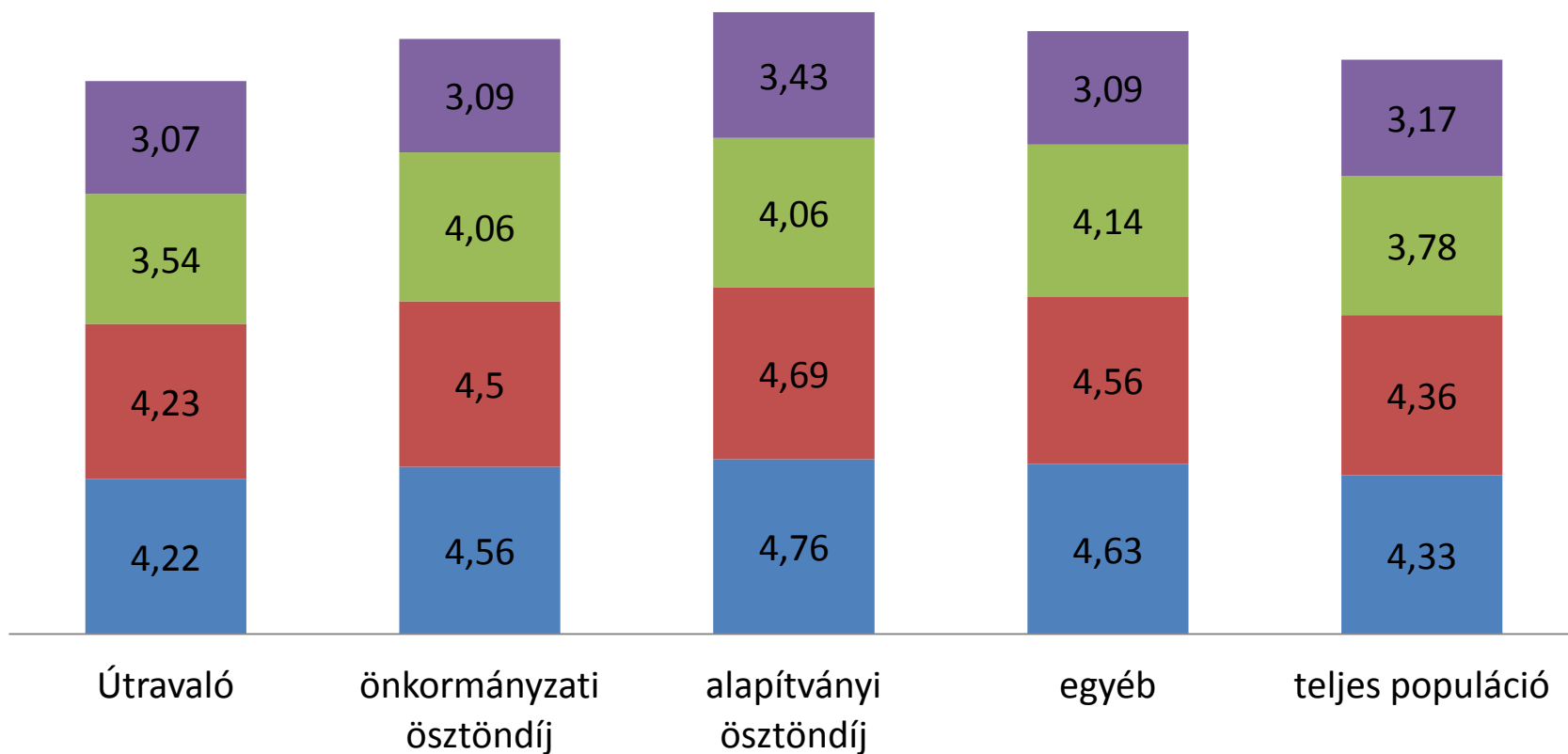
Ösztöndíjasok továbbtanulása 8. osztály után (%)

■ 6-8 osztályos gimnázium ■ 4-5 osztályos gimnázium
■ szakközépiskola ■ szakiskola (3 éves)

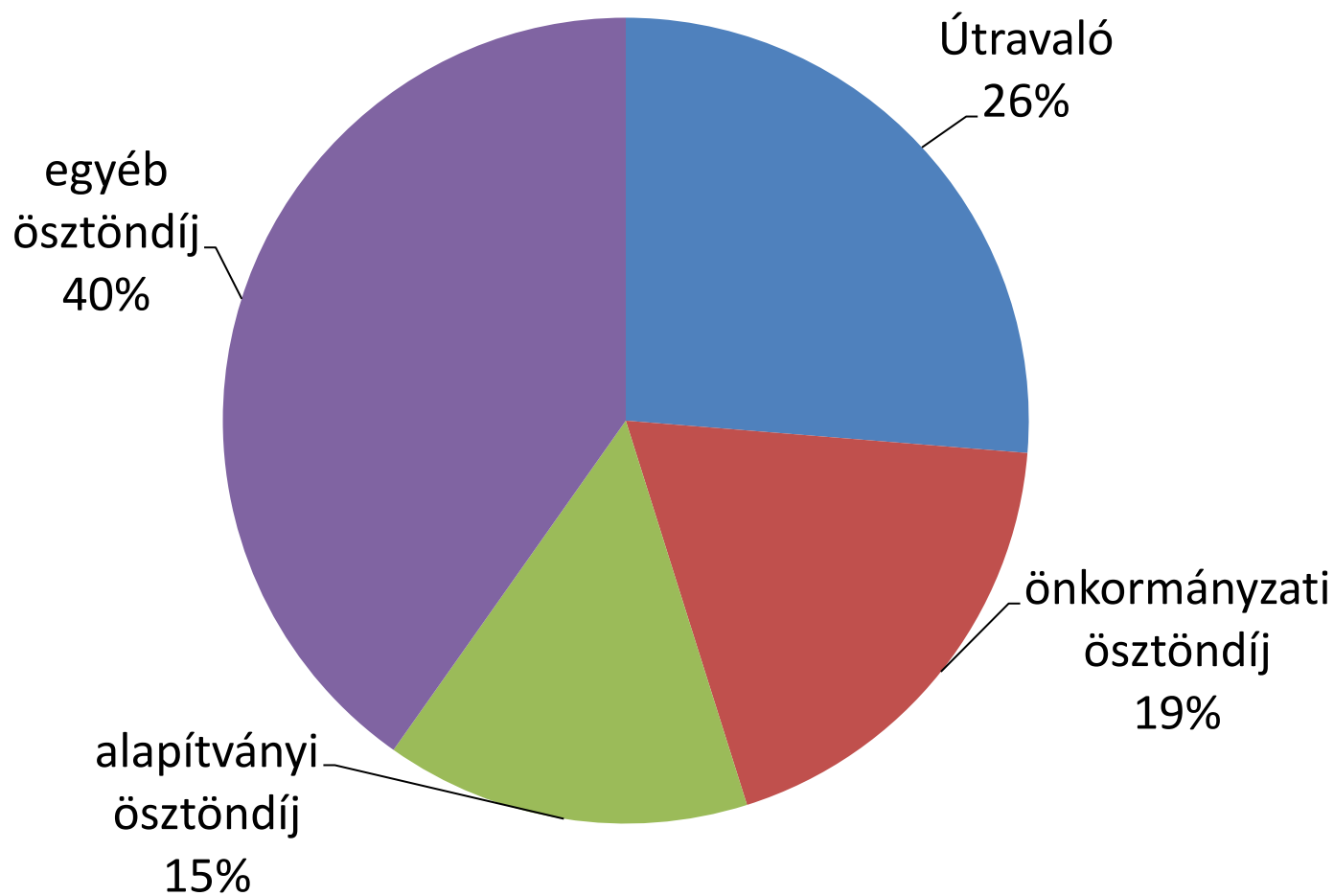


Továbbtanulás és 8. osztályos bizonyítvány

■ 6-8 osztályos gimnázium ■ 4-5 osztályos gimnázium
■ szakközépiskola ■ szakiskola (3 éves)



9. osztályosok ösztöndíjainak megoszlása (a tanulók 8,5%-a részesül benne)



Útravaló-kutatás

Mentorok és mentoráltak programértékelése

Eszközök: kérdőíves és interjú vizsgálat

Mentoráltak: 1696 fő válaszadó

Nemek aránya: 60,5% lány

Háztartások nagysága: medián 5 fő, de a válaszadók csaknem 1/5-e 7 fős vagy nagyobb háztartásban él;

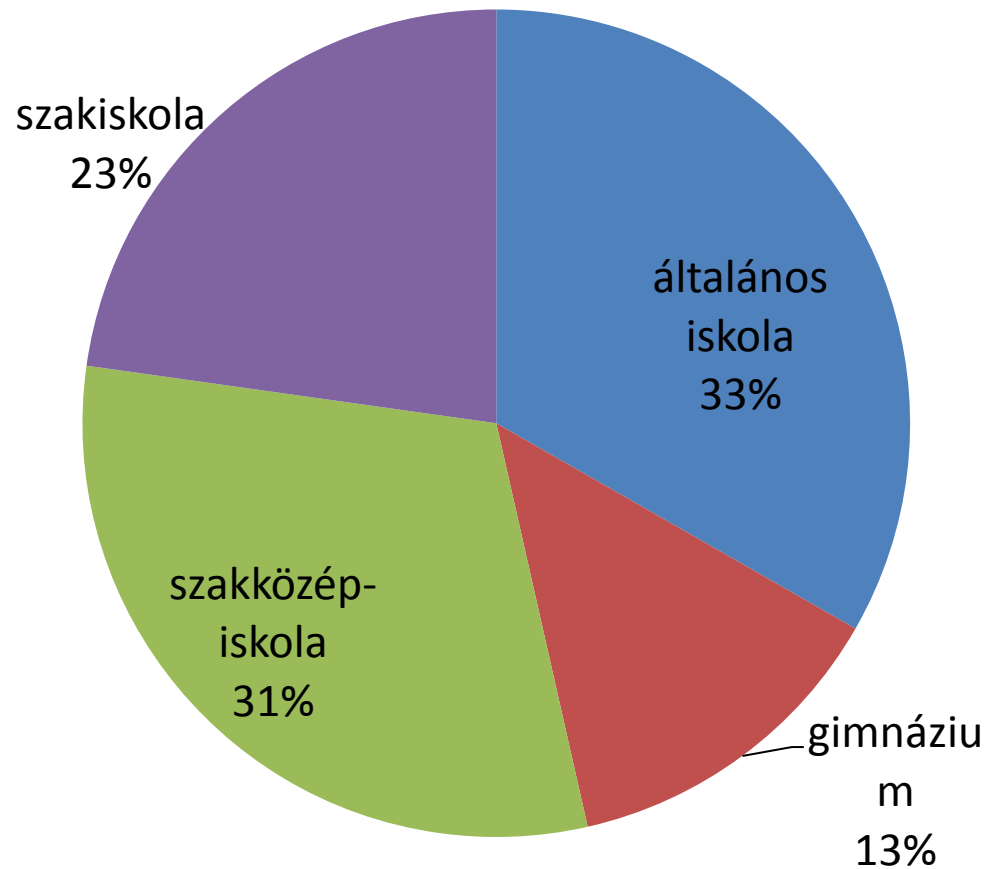
$\frac{3}{4}$ -ük 2-3 szobás lakásban lakik

Szülők: 86%-ban csak az egyik szülő végez kereső tevékenységet, iskolázottság: a szülők 91%-nak nincs érettségije, és több mint felük még szakmát sem szerzett

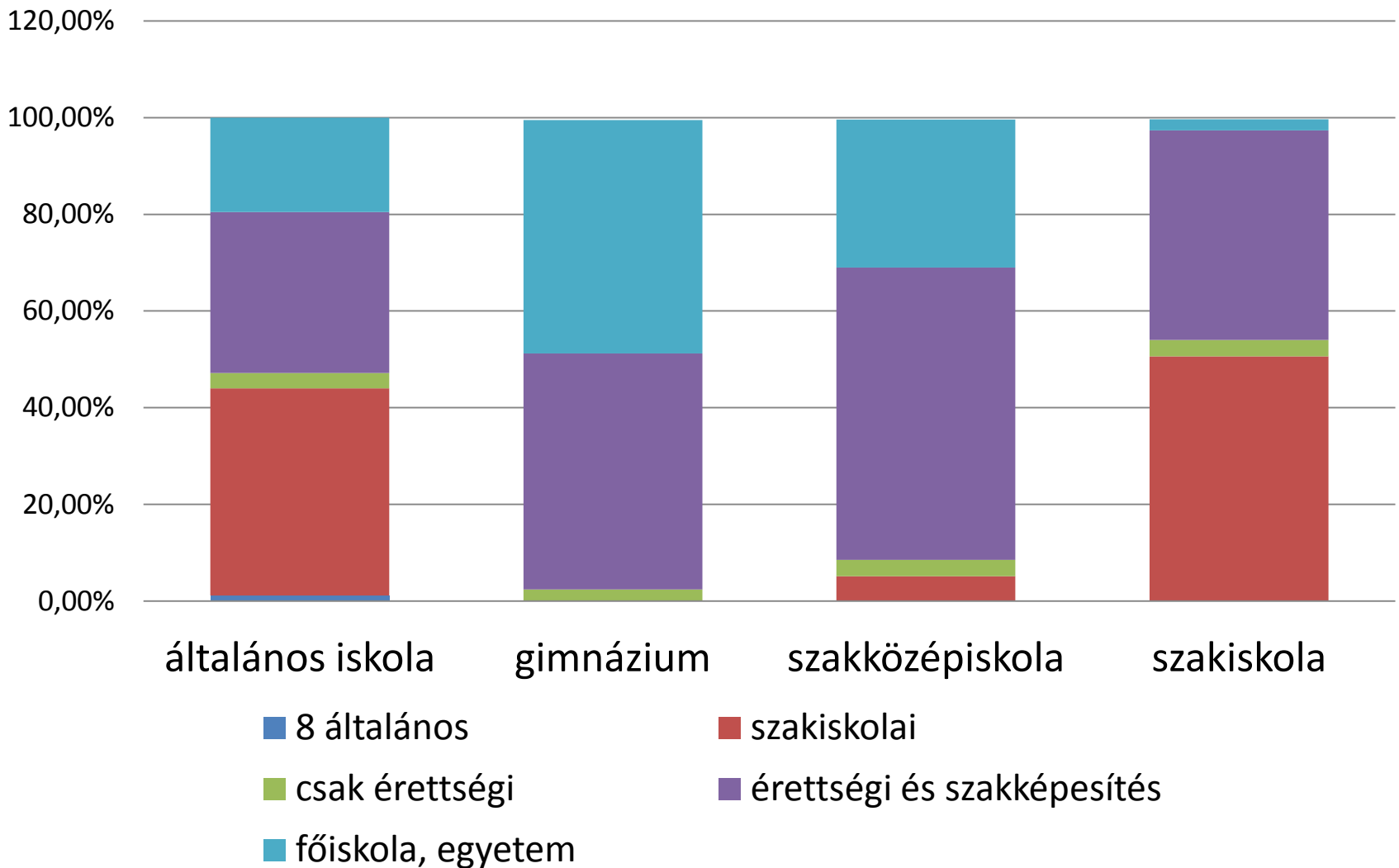
Etnikai összetétel: 55,8% magyar származású szülők, kb. 30%-ban mindkét szülő roma származású, 11,7%-ban az egyik szülő roma származású

„Első pár évben majdnem mindenki nyert, de megdöbbentő volt a 2013-s pályázatok eredménye. Nagyon sokan pályáztak „Út a szakmában”-ra, és az osztályból három cigány tanulóval is pályáztunk, de egy se nyert! Ilyen soha nem volt, rászorulóknak is voltak, nem gondolták volna, hogy nem nyernek, HHH gyerekeket dobtak vissza!”

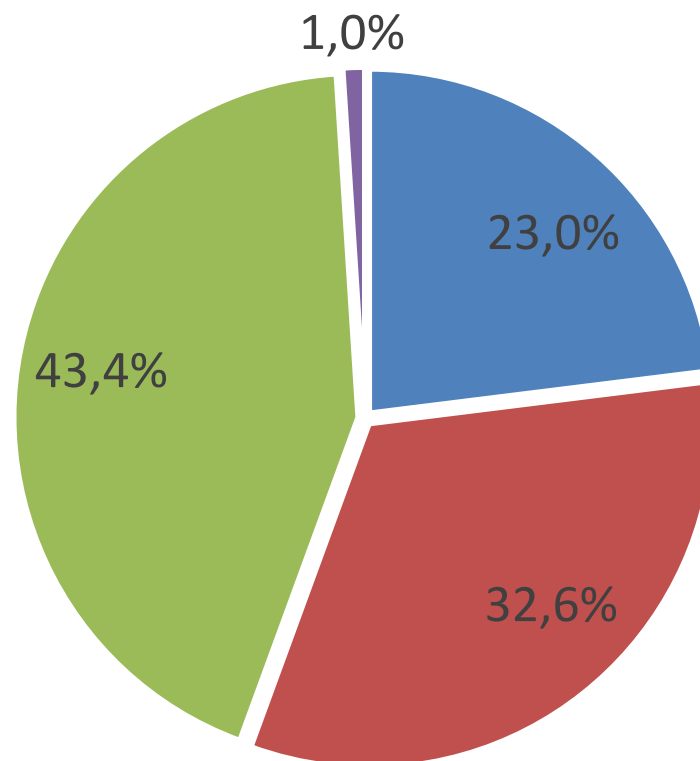
Útravaló-kutatás, válaszadó tanulók megoszlása alprogramok szerint (N=1696)



Elérendő iskolai végzettség alprogramok szerint

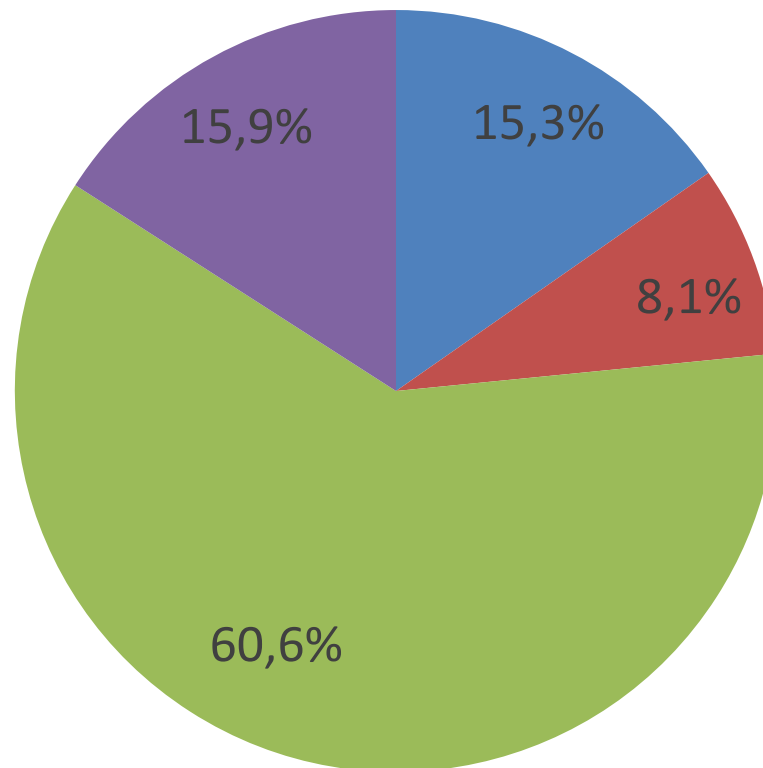


Kimeneti utak az Út a középiskolába programból (N=2756)



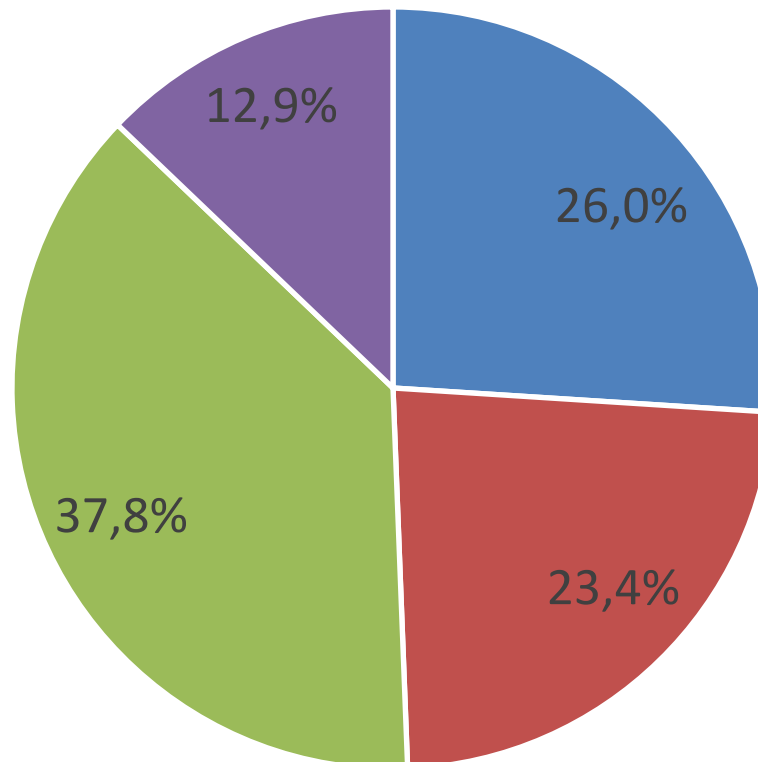
■ gimnázium ■ szakközépiskola ■ szakiskola ■ nem tanult tovább

Kimeneti utak az Út az érettségéhez programból (N=1573)



■ főiskola ■ egyetem ■ szakma tanulás ■ nem tanult tovább

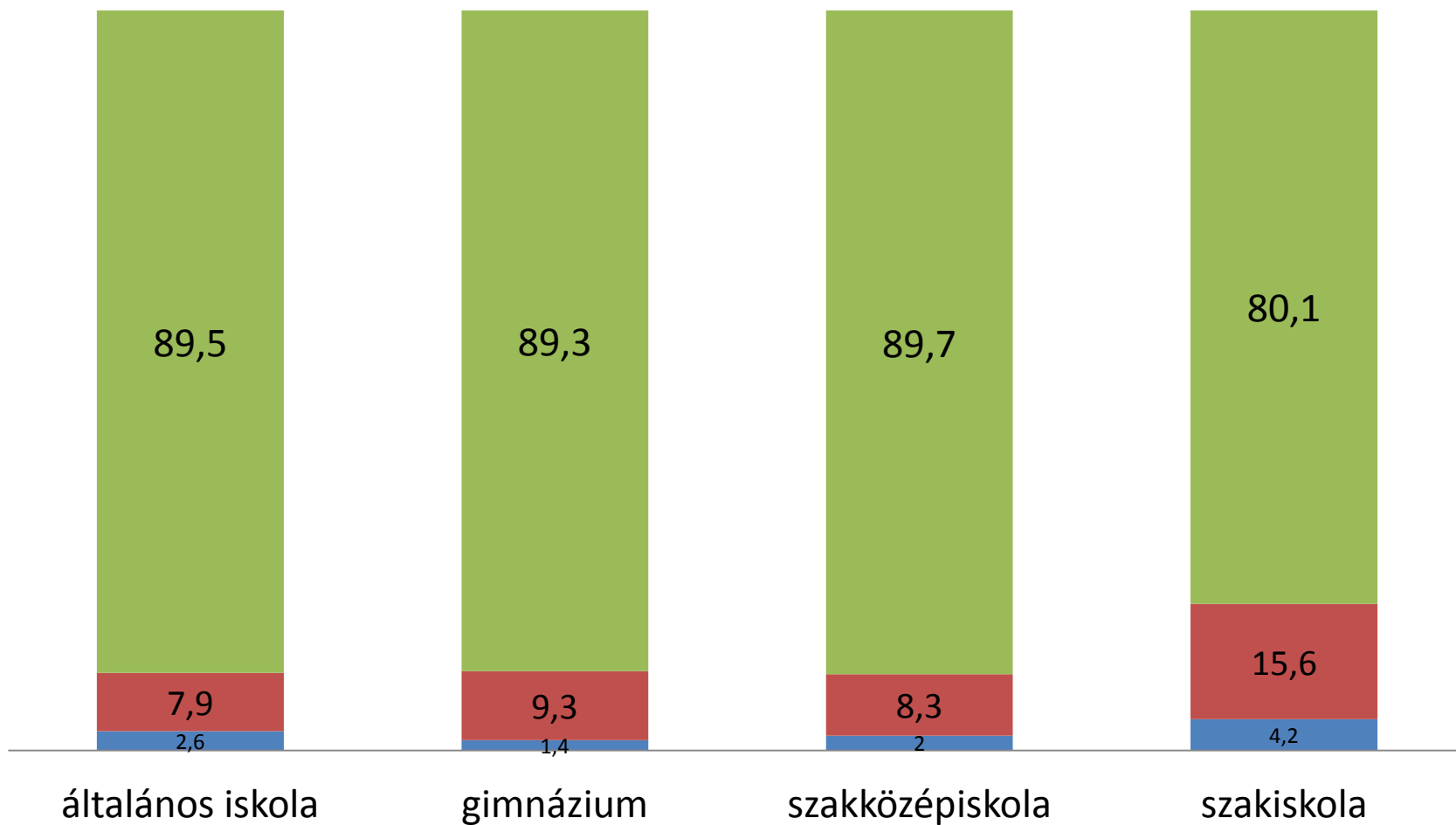
Kimeneti utak az Út a szakmához programból (N=749)



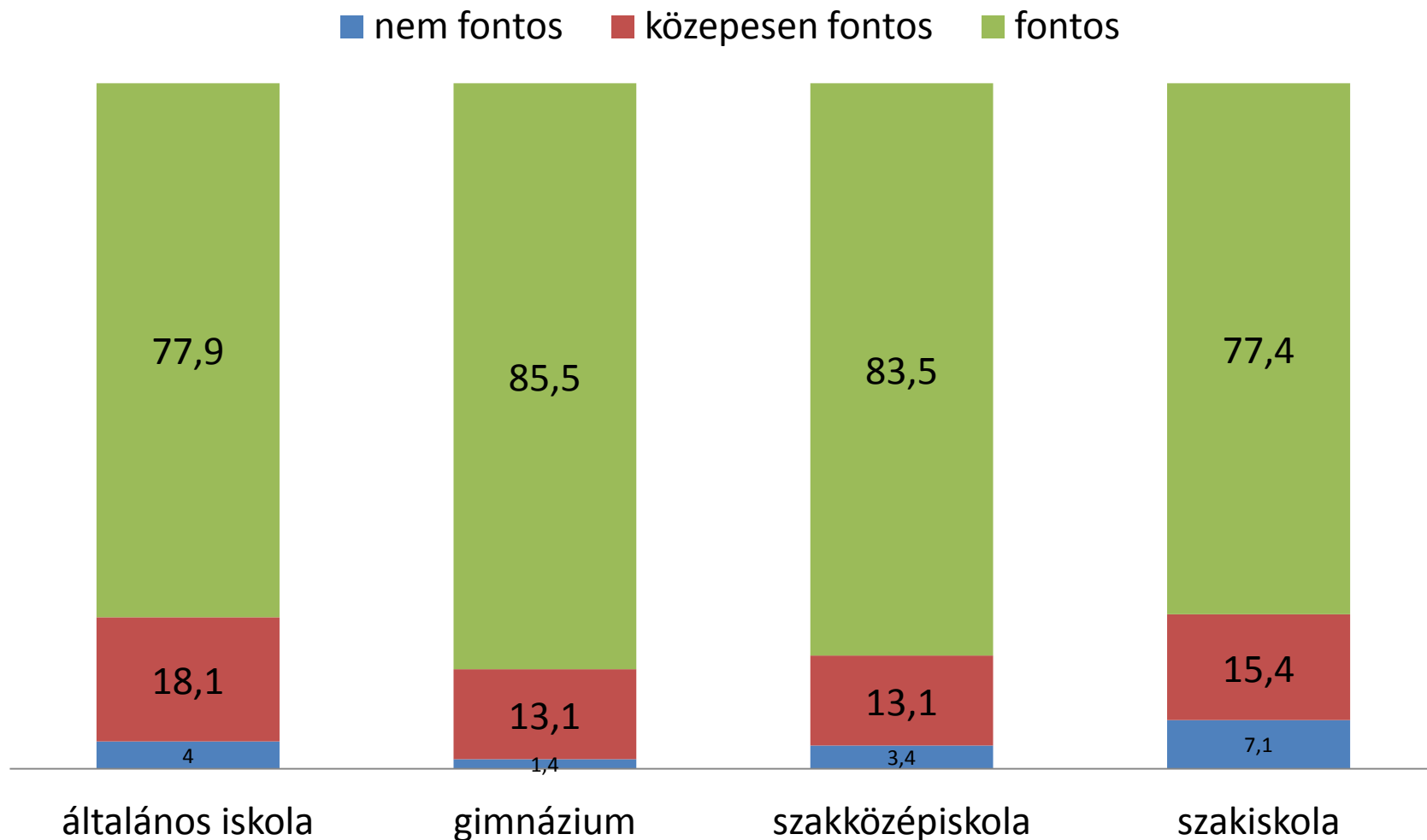
■ érettségi felkészítő ■ más szakma tanulás ■ munkába állás ■ nem dolgozik

Mennyire fontos a mentorálás, alprogramonként

■ nem fontos ■ közepesen fontos ■ fontos

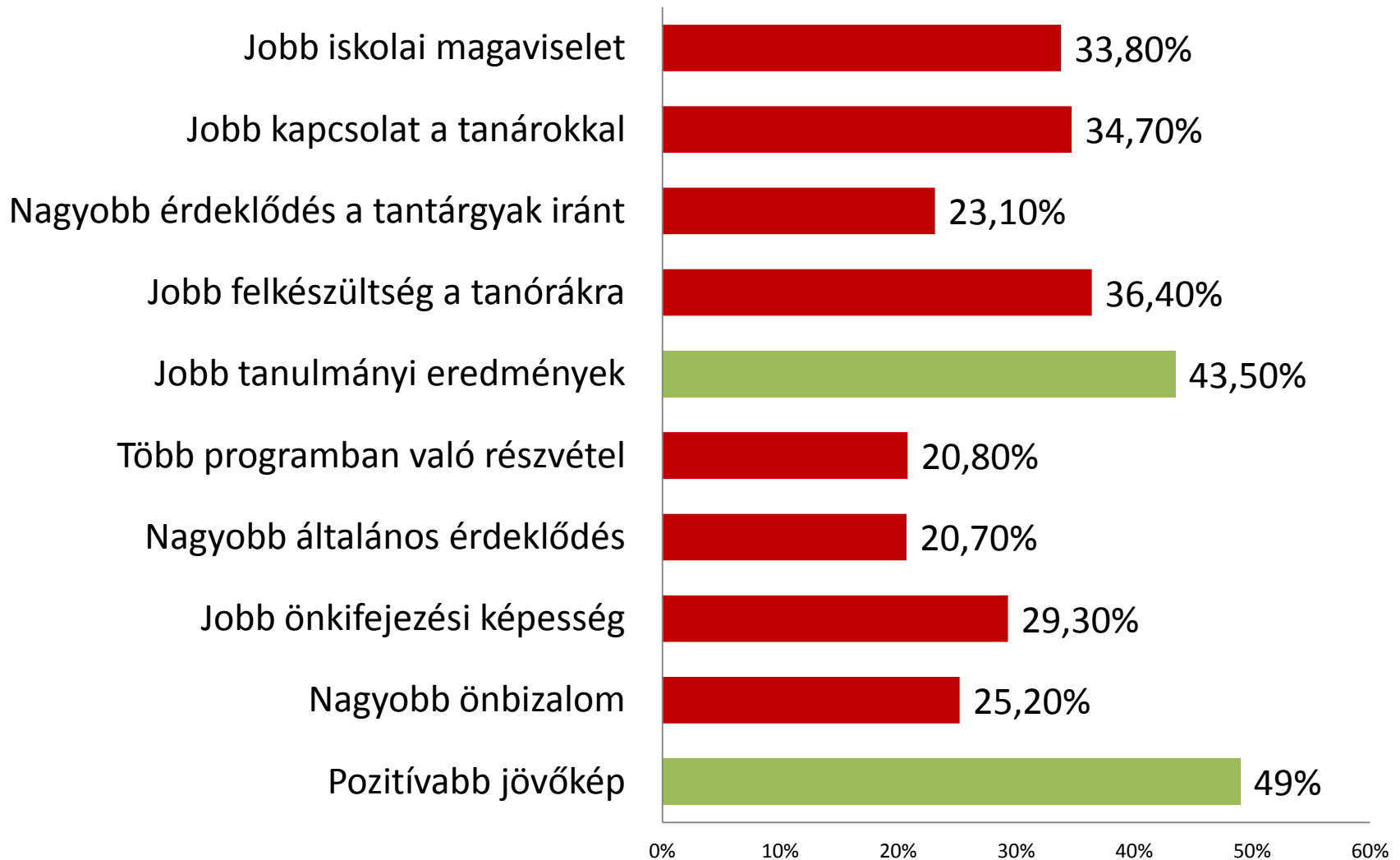


Mennyire fontos az anyagi támogatás, alprogramonként

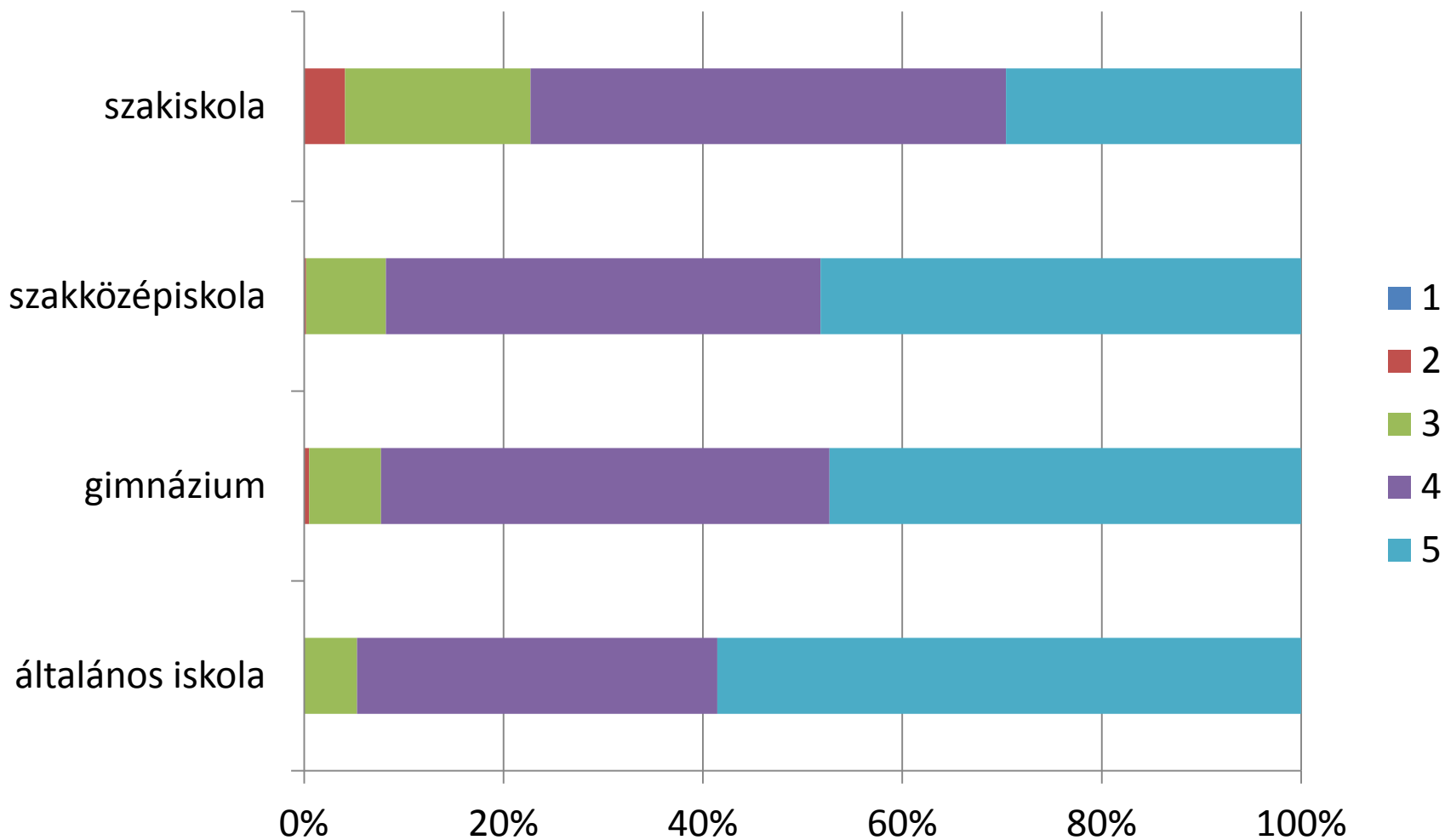


Az ösztöndíjasok attitűdjének változása

(teljesen egyetértők aránya)



A program értékelése a résztvevők iskolatípusa szerint (1-5 osztályzatokkal)



„A mentor feladata a gyerekek személyiségének a formálása és fejlesztése. Másrészt az abban való iránymutatás, hogy hogyan kell tanulni – ezt ők máshonnan nem tudják, erre tanítani kell őket. Továbbá segíteni kell őket a későbbi pályaválasztásban, rámutatni, hogy miben jók, azt erősíteni és fejleszteni, amiben gyengék. És mindemellett a mentor támaszként is szolgál, akihez mindig fordulni tud a gyerek.”

„Hát az ő kis magánéleti dolgaikat rendezgetni, mert itt ezek a roma fiatalok korábban érnek, mint az átlagos tinédzserek. Viszonylag komoly párkapcsolatban vannak, és ezt kezelgetni, hogy azért az iskola legyen még fontos. Meg mindig a lelükre beszélni, hogy a helyes útra terelgessük őket – van apuka, aki börtönben van, van kislány, aki párkapcsolatban él. Konfliktusaikat rendezgetni, mert nagyon hirtelenek. Ha lány mentoráltam van, akkor egy kicsit másfajta női látásmódot képviselni, mint amit ő hoz a családból. Például, hogy ne engedje, hogy őt verje a barátja. Lehet, hogy más iskolába ez fel sem merül! Attól még, hogy párja van, még nyugodtan álljon szóba a barátnőivel.”

„Egészen biztos vagyok benne, hogy, aki belekóstolt ebbe a mentori munkába, humánusabbá válik, gyerekcentrikusabbá válik, érzékenyebb lesz a tanulói problémákra, mind a tanulási, mind a szociális problémákra. A mindennapi oktatói munkája során is jobban észreveszi a problémás gyereket. Tehát nem csak letanítja az órát és viszlát, hanem ha lát például egy gyereket, aki elalszik az órán, akkor oda fog menni hozzá és megkérdeni, hogy mi a probléma.”



KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

www.ofi.hu

SZÉCHENYI 



MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap



BEFEKTETÉS A JÖVŐBE